

RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Shamsiddin Raisov

Termiz Davlat universiteti 2-bosqich magistranti

Annotatsiya: *Bugungi globallashtirish davrida axborot kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, zamonaviy raqamli texnikalarga murojaat etish holatlari juda ko'p uchramoqda. Tadqiqotlar shunu ko'rsatadiki, maktablarda informatika fanidan tashqari boshqa fan o'qituvchilari ham ushbu qurilmalardan o'z dars jarayonlarida foydalanishlari lozim. Ushbu maqolada raqamli texnologiyalardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari tahlil etiladi.*

Kalit so'zlar: *Differentatsiya, audio, inkluziv, raqamli ta'lim, texnologiya, IT, gibridd.*

Bugungi kunda oramizda raqamli ta'lim va uning umumiy o'rta ta'lim maktablaridagi ahamiyati haqida juda ham ko'p so'z yuritilmoqda. Avvalo raqamli ta'lim terminining o'ziga to'xtaladigan bo'lsak, bunda nafaqat IT texnologiyalaridan foydalana olish qobiliyati, balki ularni amalda tadbiiq etish ko'nikmasi ham nazarda tutiladi.

Birinchiidan, agar o'qituvchilarda smart televizor yoxud aqlli texnika vositalaridan foydalana olish ko'nikmalari mavjud bo'lsa albatta ular darslarni an'anaviy usulga qaraganda bir muncha samaraliroq va kreativ tarzda amalga oshirishadi. Bundan tashqari o'quvchilarning darslarga qatnashish koeffisienti ham bir muncha ko'tariladi. Ya'ni o'quvchilar IT qurilmalaridan to'g'ri va maqsadli foydalanishni o'rganishadi. Shuningdek, o'quvchilar oradida jamoaviy tarzda ishlash qobiliyatlari shakllanadi. Masalan, odatiy dars jarayonida ular har birlari o'zlari uchun posterlar yasab, turli xil hujjatlarni tayyorlashgan bo'lsa, kompyuterlar orqali bir xil programmada bir necha o'quvchi birgalikda dizayn qilishadi. Ularni tahrirlab, bir proyekt ustida ishlashadi.

O'quv jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanishda elektron darsliklarning alohida o'rni mavjud. Elektron darslik - kompyuter va axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga asoslangan o'quv uslubini qo'llashga, mustaqil ta'lim olishga hamda fanga oid o'quv materiallar, ilmiy ma'lumotlarning har tomonlama samarador o'zlashtirilishiga mo'ljallangan elektron o'quv adabiyoti hisoblanadi. Ta'lim tizimida o'quv jarayoniga axborot-kommunikatsiya texnologiyalari qo'llanilsa ta'lim-tarbiya jarayoni jadallashtiriladi. Ta'lim-tarbiya jarayonini jadallashtirishning asosiy omillari qatoriga quyidagilarni keltirish mumkin:¹¹

- ❖ maqsadga yo'naltirilganlik;
- ❖ o'quvchilarning motivatsiyasini kuchaytirish;

¹¹ DARS SIFATINI OSHIRISHDA ZAMONAVIY AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH-Tojiev Nuriddin Shukur o'g'li, Adilov Axror Ablaqlul o'g'li-file:///D:/Bro%20Folder/dars-sifatini-oshirishda-zamonaviy-axborot-texnologiyalaridan-foydalanish.pdf

- ❖ ta'lim mazmunining axborotli hajmini kengaytirish;
- ❖ o'quvchilarning o'quv-bilish faoliyatini faollashtirish;
- ❖ o'quvchilarning o'quv-amaliy darajasini mustahkamlash va boshqalar¹²

Dars davomida texnologiyalardan foydalanishning yana bir yaxshi tomoni bu inkluzivlik. Imkoniyati cheklangan, maxsus ta'lim oladigan o'quvchilar albatta boshqa o'quvchilardan ajralib qolmasligi zarur. Ularning yozish yoxud gapirish qobiliyatlari cheklangan bo'lsa audio yoxud vizual metodlardan foydalanishlari, turli xil programmalar orqali sinfdagi qolgan o'quvchilar bajargan mashqlarni qilishlari mumkin. Raqamli texnologiyaning yana bir o'ziga xos tomoni o'quvchilar birgina tugmani bosish orqali millionlab ma'lumotlar bazasi shakllangan ensiklopediaga kirishlari va istalguncha informatsiya olishlari mumkin. Negaki, odatda o'quvchilar kutubxonalariga boorish va u yerdagi kitoblar orqali o'z savollariga javob topishga harakat qilishadi. Kutubxonalariga borish ulardan ham vaqt, ham energiya o'g'irlashi mumkin. Ba'zan bolalar kutubxonalariga borganda u yerdagi kitoblarning kamligi, o'zlari istagan kitob yo'qligidan shikoyat qilishadi. Bundan tashqari zamonaviy kutubxonalar turli xildagi IT qurilmalari bilan jihozlangan. Agar bolalar bu qurilmalardan foydalanishni maktabda o'rganishsa, darsdan keyingi vaqtda ham hech qanday qiyinchilikka duch kelishmaydi. Bu usul esa fanda differentatsiya deyiladi. Albatta, raqamli texnologiyalar bizning qimmatli vaqtizni tejashi haqida so'z yuritar ekanmiz, onlayn kitoblar yo'qolmasligi, qog'oz ham bir muncha tejalishini aytib o'tish darkor. Agar vazifalar ham onlayn tarzda tekshirilsa biz bolalarga turli xildagi eslatib turuvchi ogohlantirishlarni yuborishimiz, ota-onalar nazoratida ularning kunlik vazifalarini ham tekshirishimiz mumkin.

XXI asr – yangi axborot texnologiyalari asri. Ushbu davrda axborot texnologiyalariga oid bilimlarga ega bo'lmay turib zarur ko'nikma va malakalarni shakllantirib bo'lmaydi. O'quvchilarda xayotiy zarur bo'lgan XXI asr bilim va ko'nikmalariga ega bo'lishlari ularni keyingi xayotga tayyorligining bosh me'zoni hisoblanadi. Ushbu sharoitda zamonaviy ta'limning maqsad va vazifalari ham o'zgarib boryapti, an'anaviy ta'lim yondoshuvidan XXI asr ta'lim yondoshuviga, ya'ni shaxsga yo'naltirilgan ta'limga o'tilmoqda. Bunday ta'lim yondoshuvining asosida o'quvchi shaxsining to'la rivojlanishi, tez o'zgaruvchan xayotga xar taraflama tayyor bo'lishi, ularning mustaqil ravishda bilim olish ko'nikmalarini, ijodiy fikrlashini rivojlantirish, ulkan axborot makonida axborotlarni tanqidiy nuqtai nazaridan to'g'ri izlash, tanlab olishni, oldida turgan mauammolarni nafaqat ko'ra bilish, balki ularni ifodalash va hal eta olish yotadi.¹³

¹² DARS SIFATINI OSHIRISHDA ZAMONAVIY AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH-Tojiev Nuriddin Shukur o'g'li, Adilov Axror Ablalul o'g'li-file:///D:/Bro%20Folder/dars-sifatini-oshirishda-zamonaviy-axborot-texnologiyalaridan-foydalanish.pdf

¹³https://parkent26mb.ucoz.ru/news/dars_jarayonida_axborot_kommunikatsiya_texnologiyalaridan_foydalanish_metodi_kasi/2014-03-10-19

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Dars sifatini oshirishda zamonaviyaxborot texnologiyalaridan foydalanish-Tojiev Nuriddin Shukur o'g'li, Adilov Axror Ablaql o'g'li-
file:///D:/Bro%20Folder/dars-sifatini-oshirishda-zamonaviy-axborot
texnologiyalaridan-foydalanish.pdf

2. Dars sifatini oshirishda zamonaviyaxborot texnologiyalaridan foydalanish-Tojiev Nuriddin Shukur o'g'li, Adilov Axror Ablaql o'g'li-
file:///D:/Bro%20Folder/dars-sifatini-oshirishda-zamonaviy-axborot-
texnologiyalaridan-foydalanish.pdf

3.https://parkent26mb.ucoz.ru/news/dars_jarayonida_axborot_kommunikatsiya_tehnologiyalaridan_foydalanish_metodikasi/2014-03-10-19